

LITERATURA. Euskal kulturgintzako pertsona entzutetsuak eta ez hain ezagunak biltzen ditu

Herri kultura landu duten beste hamasei izen Bidegileak bilduman

Olerkigintzan, irakaskuntzan eta bertsolaritzan jardun direnak bildu dituzte lau sorta berrietan

Leire Aramendi | DONOSTIA

Idazleak, irakasleak, poetak, ikertzaileak nahiz bertsolariak, euskararen alde lana egin duen jende ugari dago. Batzuk ezagunak dira, besteak ez hainbeste. Agerian nahiz ezkutuan, euskarari eta herri kulturari ekarpena eginez bideak ireki dituzten pertsonaia bildu izan ditu hainbat urtetan Bidegileak bildumak. Lau sorta berriekin dator oraingoan. Sorta bakoitza lau liburuxkaz osatuta dago, eta hamasei pertsonaiaren bizitza, ibilbidea eta lana jasotzen da horietan.

Euskalgintzan aitzindariak izan diren pertsonaien memoria gordetzea xede izanik, erabat ezagunak diren Iñaki Eizmendi *Basarri*, Mariano Izeta, Bitoriano Gandiaga edo Salvatore Mitxelenaren ondoan, asko entzun gabeko beste hainbat izen ageri dira: Maite Barnetxe, Jon Oñatibia, Mari Angeles Garai eta Jose Agerre, besteak beste. Azken lau horiekin, Bidegileak bildumaren 29 sorta osatu ditu Eusko Jaurilaritzak, 116 ale gutzira.

Liburuxka sorta bakoitzean, gai baten inguruko pertsonaia

Liburuxka sorta bakoitzean, gai baten inguruko pertsonaia ageri dira. Horrela, bertsolaritzaren eta herri kulturaren bul-tzatzaileekin osatu da 26. sorta. *Basarri* bertsolaria eta Mariano Izeta idazlearekin batera, Maite Barnetxe irrati eta telebista esatari lapurtarra agertzen zaigu. Barnetxeren liburuxka idatzi duen Xipri Arbelbideren arabera, «ETB sortu aurretik, euskarazko emankizunak egin zituen lehen kazetaria da».

27. bilduman euskal olerkigintza landu duten poetak sartu dituzte; Koldo Jauregi *Jautarkol* eta Juan Ignacio Goikoetxea *Gaztelu* hain ezagunak ez diren arren, poesia nahiz bestelako idatzi garrantzitsuak egin dituzte. Euskara ikertzen eta irakasten jardun diren egileak 28.ean ageri dira: Pedro Pujana eta Jose Agerre, euskararen iker-

PERTSONAIAK. Goian ezkerrean, Maria Dolores Agirre euskara irakaslea; eta eskuinean, Maite Barnetxe kazetaria. Behean ezkerrean, Jautarkol olerkaria Eusebio Azkoitiarekin; eta eskuinean, Aita Migel Altzo.

tzaile eta euskaltzainak; eta Maria Dolores Agirre euskara irakaslea, antzerkian eta irratan ere ibilia, besteak beste.

Azkeneko sortan, 29.ean, euskal irakaskuntzan nabarmendu diren lau eragile ageri dira; Krispin Guasch kataluniarra eta euskaldun berriak, hizkuntzen irakaskuntzarako pedagogia metodoak idatzi zituen. Mari Angeles Garai, gerra ondoko Bilboko ikastolako lehen irakaslea; eta Aniceto Olano *Aita Migel Altzo*, filosofian eta pedagogian eta elebitasunaren inguruan arituak, *Filosofia Vasca* (1934) eta *Lucha de idiomas en Euskadi y en Europa* (1965) idatzi zituen, besteak beste.

Mikel Atxagak koordinaturik, XIX. mende amaieran edo XX. aren hasieran jaiotakoak dira jasotzen diren pertsonaia gehienak. Espainiako Gerra ga-

AZKEN SORTAK

Herrigintza eta bertsolaritza

- Mariano Izeta
- Iñaki Eizmendi *Basarri*
- Fernando Artola *Bordari*
- Maite Barnetxe

Olerkariak

- Bitoriano Gandiaga
- Salvatore Mitxelena
- J. I Goikoetxea *Gaztelu*
- Koldo Jauregi *Jautarkol*

Euskara ikertzaileak

- Pedro Pujana
- Lino Akasolo
- Jose Agirre
- Mari Dolores Agirre

Pedagogia aztertzaileak

- Krispin Guasch
- A. Olano *Aita Migel Altzo*
- Jon Oñatibia
- Maria Angeles Garai

raia nahiz bestelako garai zailak bizi izan zituzten askok. Gertara horiek, euskal kulturgintzan sartuta zebiltzanen ibilbidea markatu zuten. Batzuk atzerrira joan ziren, Jon Oñatibia esate baterako. Beste batzuk, espetxeratu egin zituzten; Jose Agerre esaterako, gerra hastean *La voz de Navarra* egunkariko zuzendaria; hiru aldiz egon zen espetxean.

Oro har, lau sorta berri horietan agertzen diren pertsonaie-tako batzuek gerra ondoko euskalgintza suspertzen lagundu zuten. Salvatore Mitxelena da horren adibide. Artean gaztea zen arren, gerra garaian egin zituen lehen urratsak idazle gisa. Hain zuzen ere, berea da gerra ondorengo euskarazko lehen liburua. Mitxelenari buruz idatzi duen Imanol Unzuurrungaren arabera, «gerra osteko euskal idazleen sustatzailea izan zen».

LAGURAEAN

MUSIKA

Euskadiko Orkestra Sinfonikoak Kanarietako Filarmonikoarekin joko du aste honetan

Euskadiko Orkestra Sinfonikoak Kanarietako Filarmonikoarekin batera hainbat kontzertu eskainiko ditu; gaur Iruñeko Gaiarren izango dira, bihar eta etzi Donostiako Kursalean, eta ostiralean, Gasteizko Antzoki Zaharrean. Ivan Martinek pianoa joko du, eta Cristoph Konigen zuzendaritzapean arituko dira. Conrado del Campo ren *La divina comedia: el infierno*, Chopinen *Lehenengo kontzertua*, eta Sergel Ratxmaninoven *Bigarren sinfonia* joko dituzte.

'Danborren erregea' deitu diote Kuban Mongo musikariari

Larunbatean Miamin hil zen Ramon Santamaria *Mongo* musikariari «danborren erregea» deitu diote Kubako, bere jaioterriko, hainbat egunkarik. Kubako musika eta jazzaren arteko nahasketaren alde gehien egin duena dela dio Granma egunkari ofizialak. 1997an Grammy saria irabazi zuen, *Amanecer* diskoarengatik.

ANTZERKIA

Kevin Spacey aktorea Londresko Old Vic antzokiko zuzendari artistiko izendatuko dute

Kevin Spacey aktore estatubatuarra Londresko Old Vic antzokiko zuzendari artistiko izendatuko dute, gaur gauean egingo den jaialdi batean. Antzokia berri eta bere etorkizuna bermatzeko erabiliko dute jaialdian bildutako dirua. Spaceyk Elton John antzokiko lehendakariarekin batera kantatuko du bertan. Aktoreak 150.000 euro ipini ditu bere poltsikotik eraikina salbatzeko.

Kukai eta Ttanttaka erbesteratutako umeen alde, Zornotzan

Kukai eta Ttanttakak 1937 gogoaren bidezidorretik obra aurkeztuko dute ostiralean Zornotza Aretoan. Atzerrira joan behar izan zuten zazpi euskal umeren bizitza kontatzeko, dantzaren bidez. Mireia Gabilondoren zuzendaritzapean, zazpi dantzarik Jon Maiak sortutako koreografiak dantzatuko dituzte, tartean Jon Maia bera dela. Musika Juan Mari Beltranek ipiniko du.